

Загальні проблеми малих річок Північного Приазов'я.

- зниження водного стоку, як основного показника стану річки;
- замулення і заростання водною рослинністю;
- зникнення меандрів, плес, перекатів та інших природних елементів русла;
- зменшення чагарникової рослинності у прирусловій зоні, що створює умови для ерозійних процесів на водозборі;
- малоефективні продукційно-деструкційні процеси, через що річка втрачає здатність до самоочищення.

Основні причини погіршення стану малих річок Північного Приазов'я:

- відсутність природної наскрізної проточності річок через надмірну мережу ставів і водойм;
- надмірний антропогенний вплив на якість води малих річок - органічне і токсичне забруднення;
- осушувальні меліоративні роботи у заплавах;
- гідротехнічне будівництво (шлюзи, канали та ін.);
- розорювання долини та зникнення цілинних степових територій;
- недотримання вимог екологічного законодавства;
- низький рівень екологічної свідомості значної частини населення, що призводить до відсутності елементарних норм поведінки людини на природних територіях.

Буклет видано громадською
організацією

"Таврійська заповідна допомога"

в рамках проекту:
*«Збереження малих річок
Північного Приазов'я шляхом
впровадження комплексу
екологічних заходів».*

Підтримка проекту здійснена **Wetlands International** через грант, наданий Міністерством сільського господарства, природоуправління та рибальства Нідерландів та при науковій підтримці лабораторії іхтіології та загальної гідробіології МДПУ.

Наша адреса:

72312 м. Мелітополь, а/с 33
E-mail: melitopol@ukrpost.net
ГО "Таврійська заповідна допомога"

Випуск другий

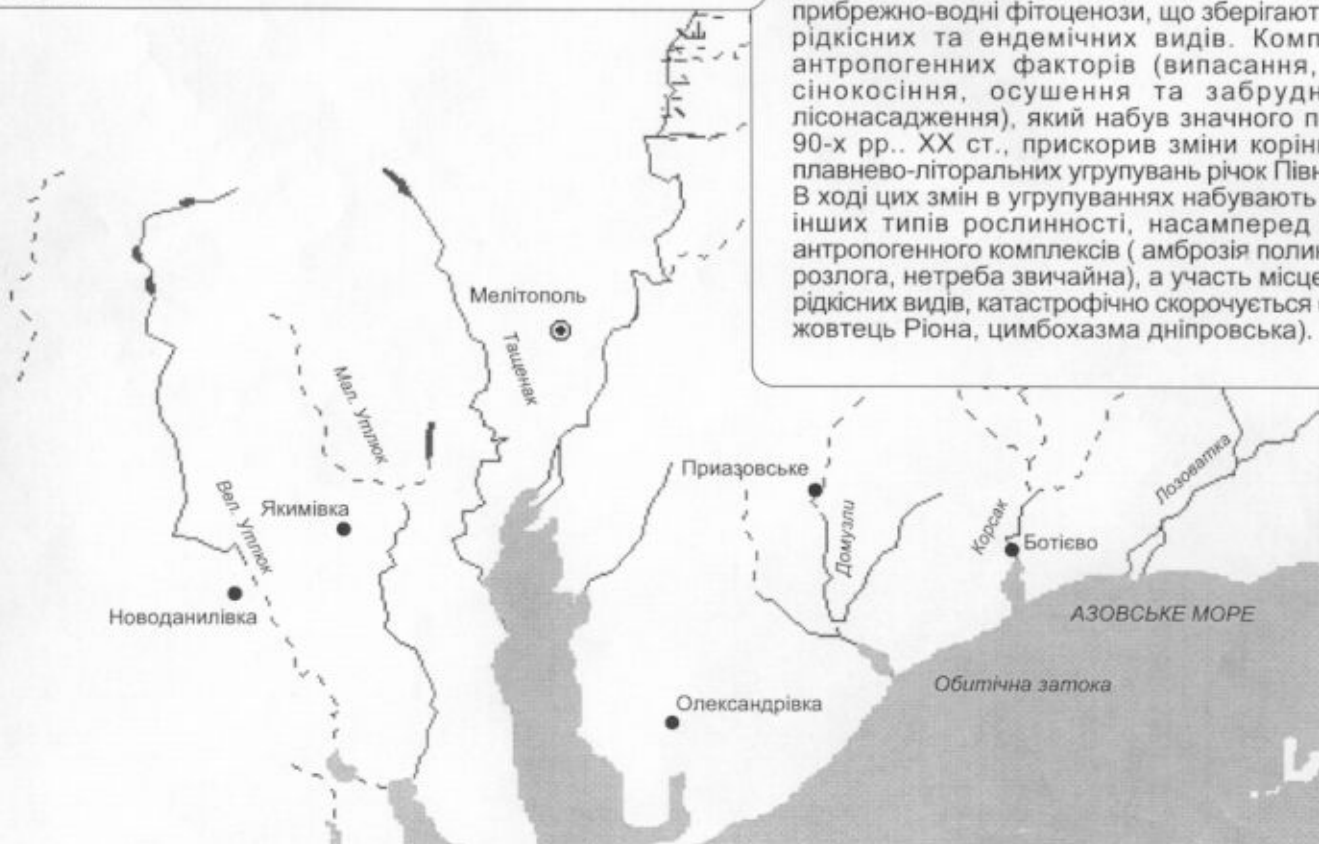

ПРОБЛЕМИ МАЛИХ РІЧОК ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я

На сьогодні водні артерії нашого краю, як і в більшості регіонів України, знаходяться в критичному стані. Так, заплава і тераси річкової долини якщо не затоплені ставком і не розорані до урізу води, то практично скрізь використовуються під інтенсивний випас худоби. Останнім часом річки часто пересихають, весняний стік на багатьох з них повністю затримується у ставках або використовується для зрошення, обводнення, втрачається в зв'язку з випаровуванням. Досить широка мережа ставків і водосховищ призвела до повної втрати природної наскрізної проточності річок, до недопустимого зниження водообміну в річках і ставках. Це не могло не створити умов для багатопланового негативного впливу на річки, як елемент ландшафту. До зникнення меандрів, плес та перепадів призвела проведена меліорація земель заплави, внаслідок якої відбулося заростання та замулення русла, через що малі річки втратили властиві їм біоти.

Природні екосистеми малих річок нашого регіону відзначаються значною різноманітністю флоро- та фітоценофону. Тут, поруч із степовими угрупуваннями переважно правих берегів річок, поширені лучні та прибережно-водні фітоценози, що зберігають значну кількість рідкісних та ендемічних видів. Комплексний вплив антропогенних факторів (випасання, витоптування, сінокосіння, осушення та забруднення водойм, лісонасадження), який набув значного поширення у 70 - 90-х рр. XX ст., прискорив зміни корінних степових та плавнево-літоральних угрупувань річок Північного Приазов'я. В ході цих змін в угрупуваннях набувають поширення види інших типів рослинності, насамперед пустельного та антропогенного комплексів (амброзія полинолиста, волошка розлога, нетреба звичайна), а участь місцевих, у тому числі рідкісних видів, катастрофічно скорочується (тюльпан Шренка, жовтець Ріона, цимбохазма дніпровська).

Довгий час наші малі річки були багаті різноманітною рибою. Ще 10-20 років тому в деяких з них досить часто ловили 7-кілограмових судаків, щук, у великій кількості зустрічалася плітка, лящ, карась, короп. Зараз же справжнім святом для рибалок-аматорів є кілограмовий короп чи щука. Чому так сталося? Перш за все, причиною цього є загальне погіршення всієї гідроекологічної системи річки, але, окрім цього, існують і специфічні іхтіологічні (рибні) проблеми. Це, перш за все, несанкціонований (бракон'єрський) лов риби сітками, гачками, переметами, електровудками, за допомогою струму або вибухівки.

Не менш важливими є проблеми нерестовищ, нагульних акваторій, можливість безперешкодної міграції риби як до гирла, так і до витоків.

